AMRFV Training

LATVIJA

2026. gada 14. un 15. oktobris

Finansē Eiropas Savienība

AMRFV Training

Citi tiesību akti, nosacījumi un/vai vadlīnijas, kas jāņem vērā veterinārārstiem un dzīvnieku īpašniekiem(II)

4. lekcija

Praktiskās apmācības lauksaimniekiem un veterinārārstiem: jaunas metodes rezistences pret antimikrobiāliem līdzekļiem novēršanā

LATVIJA, 2026. gada 14. un 15. oktobris

Finansē Eiropas Savienība

ES tiesiskais regulējums attiecībā uz veterinārajām zālēm/ ārstniecisko barību

Regula (ES) 2019/6
par veterinārajām zālēm

Regula (ES) 2019/4
par ārstniecisko barību

+ Īstenošanas un Deleģētie tiesību akti

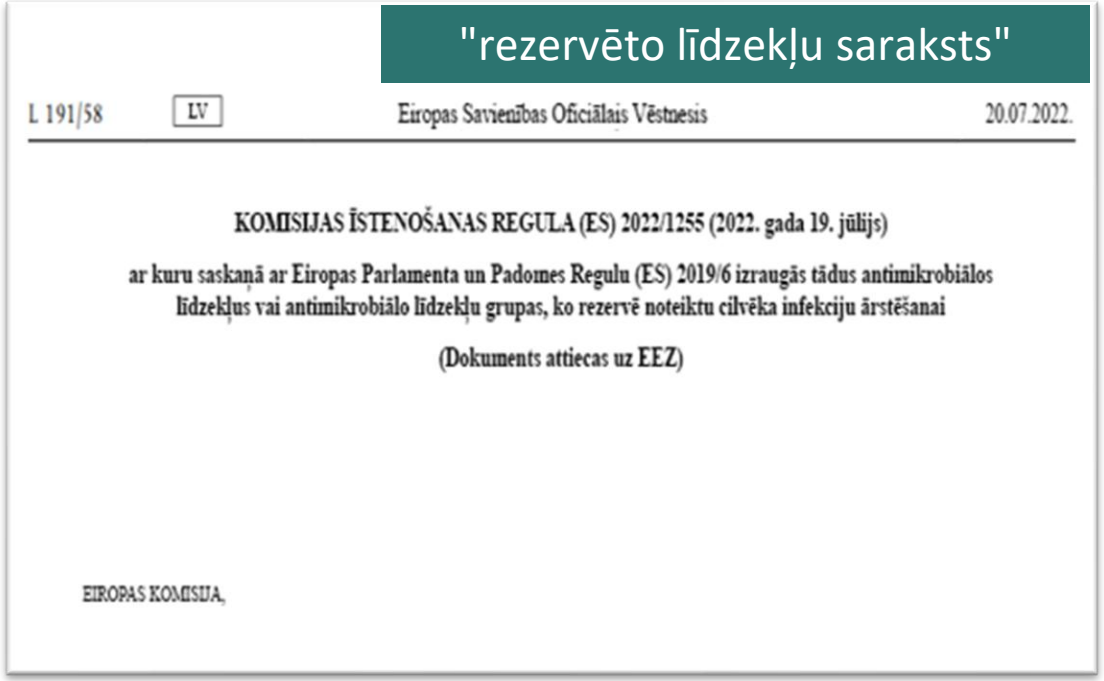
DAŽUS ANTIMIKROBIĀLOS LĪDZEKĻUS IR AIZLIEGTS LIETOT DZĪVNIEKU ĀRSTĒŠANĀ

Cilvēkiem rezervēto līdzekļu saraksts: antimikrobiālie līdzekļi, kas rezervēti noteiktu infekcijas slimību ārstēšanai cilvēkiem

Šajā regulā uzskaitītos antimikrobiālos līdzekļus un antimikrobiālo līdzekļu grupas nekādā gadījumā **nav ļauts** izmantot dzīvnieku ārstēšanā.

Šis saraksts tiks pastāvīgi pārskatīts, ņemot vērā jaunus zinātniskus pierādījumus vai jaunu informāciju

"rezervēto līdzekļu saraksts"

L 191/58 LV Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis 20.07.2022.

KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2022/1255 (2022. gada 19. jūlijs)

ar kuru saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/6 izraugās tādus antimikrobiālos līdzekļus vai antimikrobiālo līdzekļu grupas, ko rezervē noteiktu cilvēka infekciju ārstēšanai

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2022/1255

ANTIMIKROBIĀLIE LĪDZEKĻI, KAS IEKĻAUTI CILVĒKU ĀRSTĒŠANAI REZERVĒTO LĪDZEKĻU SARAKSTĀ

"cilvēku ārstēšanai rezervēto līdzekļu saraksts"

Atbalstot piesardzīgu lietošanu un iedarbīguma saglabāšanu

(1) Antibiotikas

a) Karboksipenicilīni

b) Ureidopenicilīni

Ceftobiprols

d) Ceftarolīns

e) Cefalosporīnu un beta-laktamāzes inhibitoru kombinācijas

f) Siderofora cefalosporīni

g) Karbapenēmi

h) Penēmi

i) Monobaktāmi

j) Fosfonskābes atvasinājumi

k) Glikopeptīdi

l) Lipopeptīdi

m) Oksazolidinoni

n) Fidaksomicīns

o) Plazomicīns

p) Glicilciklīni

q) Eravaciklīns

r) Omadaciklīns

(2) Pretvīrusu zāles

a) Amantadīns

b) Baloksavira marboksils

c) Celgosivirs

d) Favipiravirs

e) Galidesivirs

f) Laktimidomicīns

g) Laninamivirs

h) Metisazons

i) Molnupiravirs

j) Nitazoksanīds

k) Oseltamivirs

l) Peramivīrs

m) Ribavirīns

n) Rimantadīns

o) Tizoksanīds

p) Triazavirīns

q) Umifenovīrs

r) Zanamivīrs

(3) Pretprotozoju līdzekļi

Nitazoksanīds

Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2022/1255

SASKAŅĀ AR 112. UN 113. PANTU NAV ATĻAUTS VAI NOSACĪTI ATĻAUTS LIETOT DAŽUS ANTIMIKROBIĀLOS LĪDZEKĻUS*

- Komisijas Īstenošanas regulā (ES) Nr. 2024/1973 ir uzskaitīti antimikrobiālie līdzekļi, kurus nedrīkst lietot saskaņā ar 112. un 113. pantu* (ārpus tirdzniecības atļauju nosacījumiem) vai drīkst lietot tikai, ievērojot konkrētus nosacījumus.

- Daži piemēri:

✓ Saskaņā ar 113. pantu trešās un ceturtās paaudzes cefalosporīnus nedrīkst lietot mājputniem

✓ Polimiksīnus atļauts lietot tikai pēc patogēnu iepriekšējas identifikācijas un jutības pārbaudes, kas liecina, ka tie varētu būt iedarbīgi, un citi ieteicamie antimikrobiālie līdzekļi nebūtu iedarbīgi.

✓ Saskaņā ar 113. pantu hinolonus (tostarp fluorhinoloni) nedrīkst lietot mājputnu salmonelozes gadījumā vai salmonelozes metafilaksei dzīvniekiem, kas nav mājputni

Visa informācija ir pieejama šeit: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_impl/2024/1973/oj

Šo aktu piemēro no 2026. gada 8. augusta

Gaidāmie deleģētie un īstenošanas tiesību akti

- To vielu saraksts, kuras atļauts lietot produktīvo sauszemes dzīvnieku sugām vai kuras ir Savienībā atļauto cilvēkiem paredzēto zāļu sastāvā un kuras var lietot **produktīvo ūdensdzīvnieku sugās,** saskaņā ar 114. panta 1. punktu

- **To vielu saraksts, kas ir būtiskas zirgu dzimtas dzīvnieku ārstēšanai**, vai *kas* salīdzinājumā ar citām zirgu dzimtas dzīvniekiem pieejamām ārstēšanas iespējām sniedz papildu klīnisku ieguvumu un kurām zāļu izdalīšanās periods zirgu dzimtas dzīvniekiem ir seši mēneši.

Vairāk informācijas par visiem deleģētajiem un īstenošanas aktiem:
https://food.ec.europa.eu/animals/animal-health/vet-meds-med-feed/implementation_en

Gaidāmie tiesību akti

To antimikrobiālo līdzekļu saraksts, kurus var izmantot produktīvo ūdensdzīvnieku sugām

114. pants

Komisija izveidos to vielu sarakstu, ko izmanto veterinārajās zālēs, kuras Savienībā atļauts lietot produktīvo sauszemes dzīvnieku sugām, vai vielu, ko satur cilvēkiem paredzētas zāles, kuras Savienībā atļauts lietot saskaņā ar Direktīvu 2001/83/EK vai Regulu (EK) Nr. 726/2004 un kuras saskaņā **ar 114. panta 1. punktu var lietot produktīvo ūdensdzīvnieku sugām.**

"a) riskus videi, ja ar šīm vielām apstrādā produktīvu ūdensdzīvnieku sugas;

b) ietekme uz dzīvnieku un sabiedrības veselību, ja attiecīgās produktīvu ūdensdzīvnieku sugas, nevar saņemt antimikrobiālo līdzekli, kas iekļauts sarakstā saskaņā ar 107. panta 6. punktu;

c) citu zāļu pieejamība vai nepieejamība, ārstēšana vai pasākumi slimību profilaksei vai ārstēšanai vai noteiktām indikācijām produktīvu ūdensdzīvnieku sugām. '

Gaidāmie tiesību akti

Antimikrobiālo līdzekļu saraksts konkrētām sugām (zirgu dzimtas dzīvniekiem)

Komisija publicēja to vielu sarakstu, kas ir būtiskas zirgu dzimtas dzīvnieku ārstēšanai (Komisijas Regula (EK) Nr. 1950/2006 un Nr.122/2013)

Veterināro zāļu regulā noteikts, ka Komisijai jāizveido to vielu saraksts, kuras ir būtiskas zirgu dzimtas dzīvnieku ārstēšanai, vai kas salīdzinājumā ar citām zirgu dzimtas dzīvniekiem pieejamām ārstēšanas iespējām sniedz papildu klīnisku ieguvumu un kurām zāļu izdalīšanās periods zirgu dzimtas dzīvniekiem ir seši mēneši.

EMA 2024. gada jūlijā publicēja zinātnisko ieteikumu par to vielu sarakstu, kas ir būtiskas zirgu dzimtas dzīvnieku ārstēšanai (SA - 115. panta 5. punkts - Zirgu dzimtas dzīvnieku ārstēšanai būtisko vielu saraksts (europa.eu)

2025. gada 19. maijā pieņemta Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2025/901, ar ko nosaka aktīvo vielu sarakstu, kuras ir būtiskas zirgu dzimtas dzīvnieku ārstēšanai un nosaka sešu mēnešu izdalīšanās periodu. Aizstāj Regulā (EK) Nr. 1950/2006 iekļauto sarakstu.

Abi saraksti divu gadu pārejas periodā tiek piemēroti paralēli.

Ir ļoti svarīgi ziņot par iespējamām blakusparādībām (farmakovigilance)

Iespējamās blakus-parādības ir:

- Neplānota, nelabvēlīga dzīvnieku reakcija uz veterinārajām vai cilvēkiem paredzētajām zālēm
- Veterināro zāļu **iedarbīguma trūkums**
- Jebkuri **vides** incidenti pēc veterināro zāļu lietošanas
- Jebkura kaitīga reakcija uz **cilvēkiem**
- MRL pārsniegšana, kad tika ievērots zāļu izdalīšanās periods
- Jebkuras aizdomas par infekcijas ierosinātāja pārnešanu ar zālēm

Neaizmirstiet ziņot par iespējamām blakusparādībām, tostarp iedarbīguma trūkumu!

Kāpēc ziņot? Lai nodrošinātu drošību, uzraudzītu iedarbīgumu, novērstu kaitējumu, ievērotu regulējumu un sniegtu informāciju pētniecībai.

Veterināro zāļu iznīcināšana

Kā un kur rodas farmaceitiskie atkritumi?

- ✓ Tiešais iepakojums un zāļu atlikumi pēc lietošanas.
- ✓ Veterinārās zāles un ārstnieciskā barība, kam beidzies derīguma termiņš vai kas nav uzglabātas saskaņā ar instrukcijām.
- ✓ Izrakstīts daudzums, kas pārsniedz nepieciešamo daudzumu, vai nepabeigts ārstēšanas kurss, jo radušās ievadīšanas grūtības, nevēlamas reakcijas, mainījusies ārstēšana vai dzīvnieki gājuši bojā ārstēšanas laikā.

FACTSHEET_PharmaceuticalWasteDisposal.pdf (epruma.eu)

Veterināro zāļu iznīcināšana

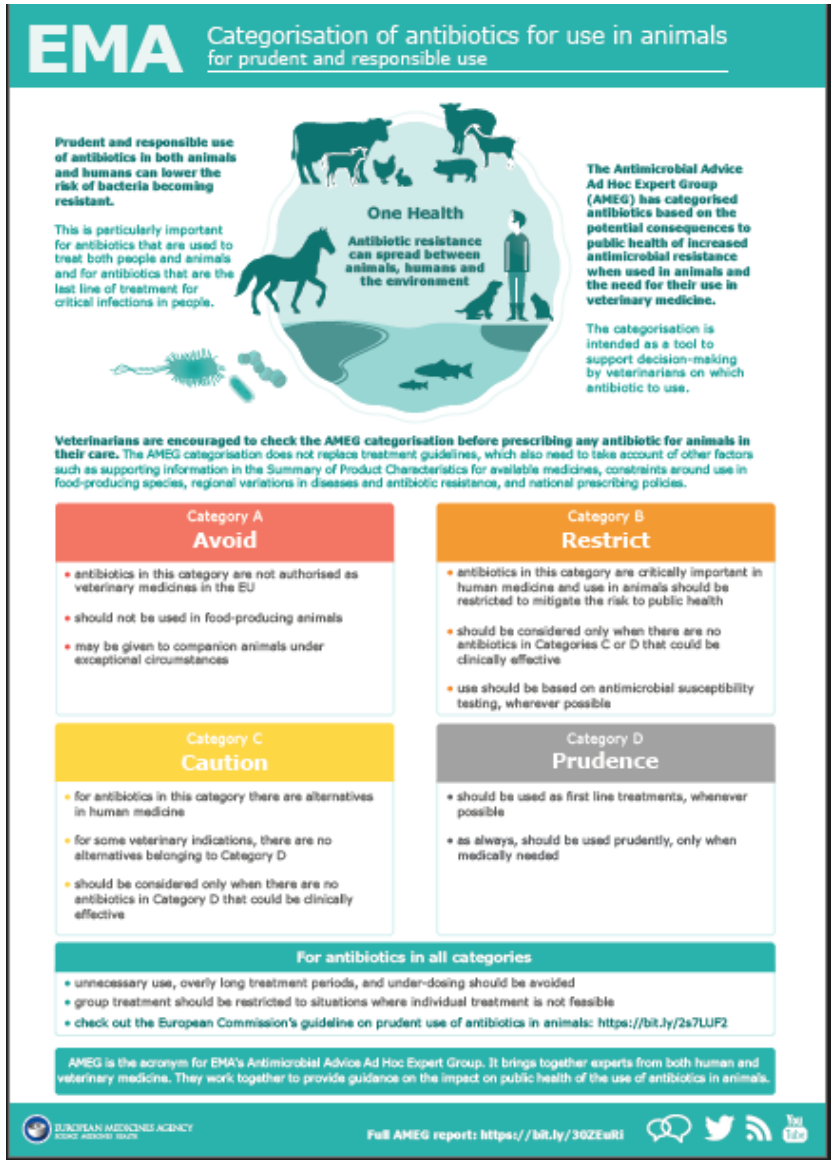
Labā iznīcināšanas prakse

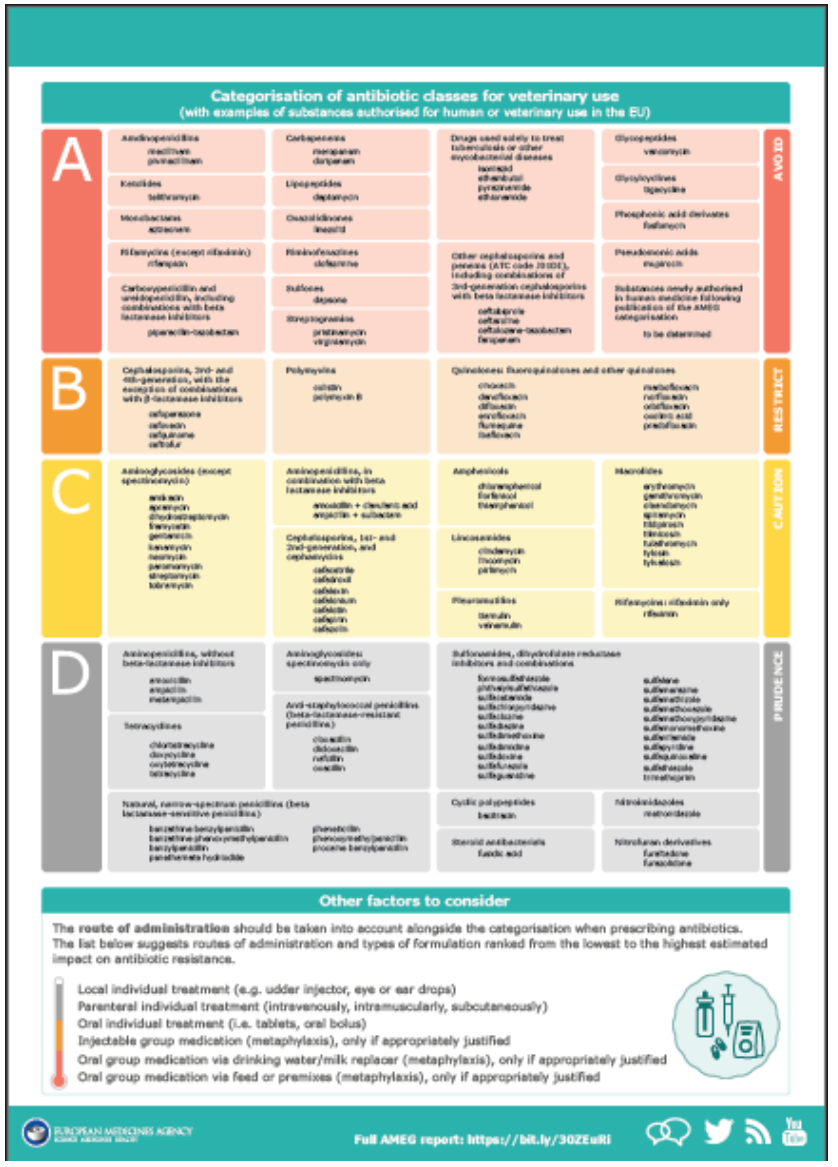
PharmaceuticalWasteDisposal.pdf (epruma.eu)

- ✓ Ikviens (recepšu izrakstītāji un lietotāji) ir atbildīgs par farmaceitisko atkritumu samazināšanu.
- ✓ Jānovērš farmaceitisko atkritumu utilizācija kanalizācijas sistēmā.
- ✓ Farmaceitiskie atkritumi jāuzglabā īpašā konteinerā, tvertnē vai iekārtā, lai nodrošinātu pienācīgu dzīvnieku veselības, cilvēku veselības, barības, pārtikas un vides aizsardzību, un tie jānošķir no veterināro zāļu krājumiem, lai nodrošinātu, ka atkritumus nevar netīši izmantot.
- ✓ Atkritumi jāiznīcina saskaņā ar zāļu aprakstu un tiesību aktiem par atkritumiem, kā arī valsts sistēmām, kas izstrādātas, apspriežoties ar visām pusēm, atkritumu savākšanai, transportēšanai un likvidēšanai.
- ✓ Dalībvalstis nodrošina, ka ir ieviestas piemērotas veterināro zāļu atkritumu (tostarp ārstnieciskās barības) savākšanas sistēmas, un nodrošina, ka lauksaimniekiem, dzīvnieku turētājiem, veterinārārstiem un citām attiecīgajām personām ir pieejama bīstamo atkritumu savākšanas sistēma, kā arī cita būtiska informācija.

Citi apsvērumi, izrakstot veterinārās zāles

EUROPEAN MEDICINES AGENCY
SCIENCE MEDICINES HEALTH

Piesardzīgas lietošanas vadlīnijas

Dokumentiem ir ieteikuma raksturs!

Pamatnostādnes par antimikrobiālo līdzekļu piesardzīgu lietošanu veterinārmedicīnā 2015/C 299/04

https://health.ec.europa.eu/system/files/2016-11/2015_prudent_use_guidelines_en_0.pdf

Labās prakses pamatprincipi antimikrobiālo līdzekļu lietošanai produktīviem dzīvniekiem ES - virzība uz nākamo līmeni.

https://epruma.eu/home/best-practice-guides/best-practice-framework-for-the-use-of-antimicrobials-in-food-producing-animals-in-the-eu-reaching-for-the-next-level/

Dzīvnieku veselības likums (Regula (ES) 2016/429 par pārnēsājamām dzīvnieku slimībām)

"Profilakse ir labāka nekā ārstēšana"

Profilaksē bāzēta **pieeja**:

dzīvnieku veselības un biodrošības pasākumu uzlabošana, laba lauksaimniecības prakse

Noteikta visu iesaistīto pušu **atbildība** par dzīvnieku veselību

- **Operatori** → nodrošina augstu dzīvnieku veselības, labturības un biodrošības līmeni
- **Veterinārārsti** → uzlabo informētību un palīdz novērst patogēnu izplatīšanos
- **KI** → aizsargā dzīvnieku veselību, cilvēku veselību un vidi

Prioritātes noteikšana ES intervencei

- Normatīvie instrumenti/pasākumi rezistentiem patogēniem: "slimību izraisītāji"
- Var piemērot slimību profilakses un kontroles pasākumus (uzraudzība, izskaušana u. c.)
- Dzīvnieku patogēnu AMR monitoringa juridiskais pamats

Valsts noteikumi

Uzraudzība un kontrole

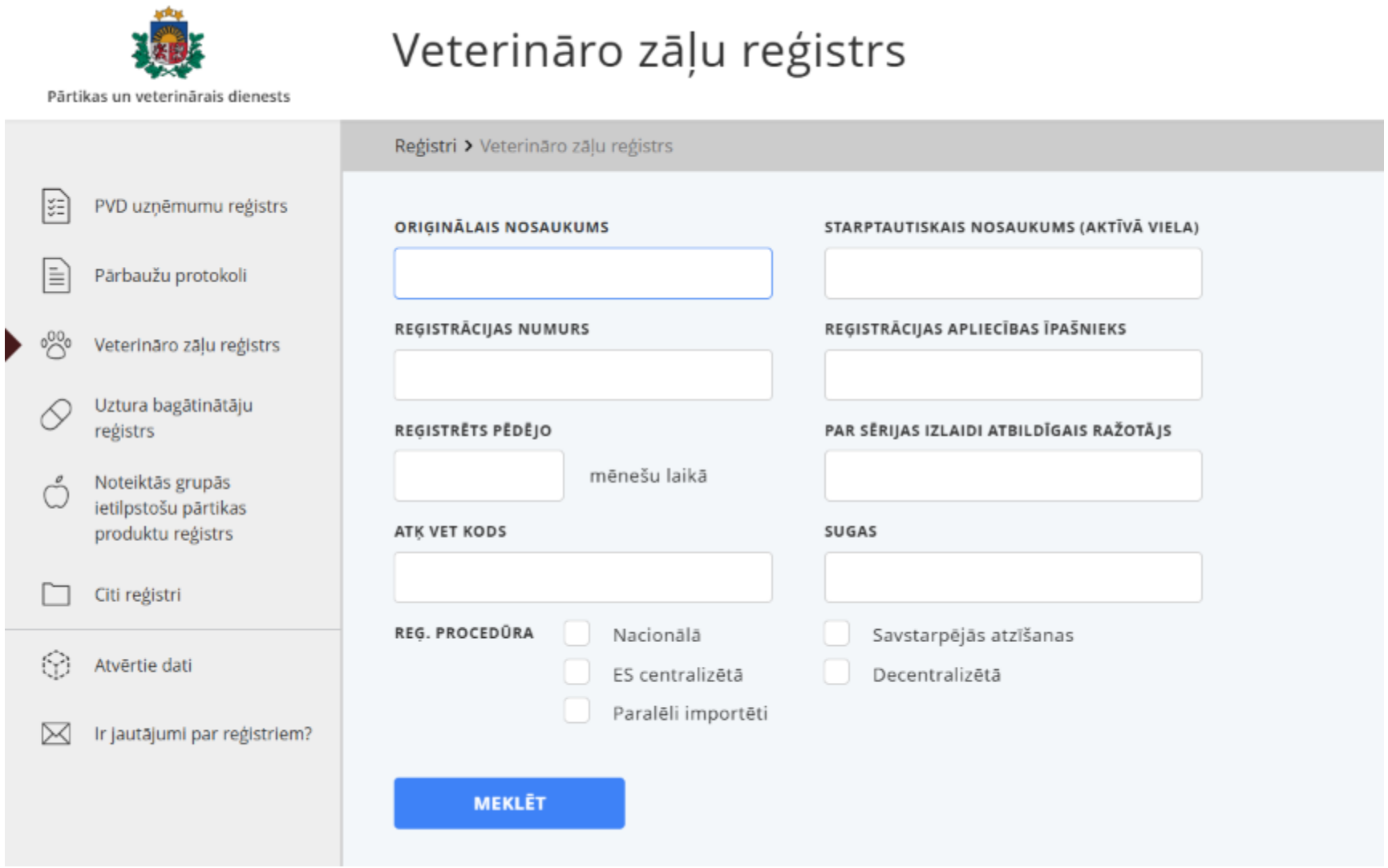
Zemkopības ministrija (ZM) ir vadošā pārtikas apritē un dzīvnieku veselības jomā iesaistītā ministrija Latvijā. Zemkopības ministrijas Dzīvnieku veselības, audzēšanas, aizsardzības un pārtikas nekaitīguma departaments (DVAAPD) ir atbildīgs par politikas izstrādes un īstenošanas uzraudzību un normatīvo aktu izstrādi.
https://www.zm.gov.lv/veterinarija/#jump

Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) ir ZM pārraudzībā esoša iestāde un ir vienīgā kompetentā iestāde, kas atbild par pārtikas un barības nekaitīguma, dzīvnieku veselības un labturības kontrolēm valstī un robežpunktos.
PVD veterinārās kontroles sistēmu saskaņā ar ISO 17020 akreditēja LATAK (Latvijas Akreditācijas institūcija) 2009.gadā. Šī akreditācija ietver arī teritoriālās struktūrvienības (TSV)
http://www.zm.gov.lv/partikas-un-veterinarais-dienests/#jump

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides institūts «BIOR» veic oficiālo paraugu laboratoriskās pārbaudes, veic References laboratorijas uzdevumus un veic riska novērtēšanu.
https://bior.lv/en/about-institute-bior/about-us

Veterināro zāļu reģistrācija un aprites uzraudzība

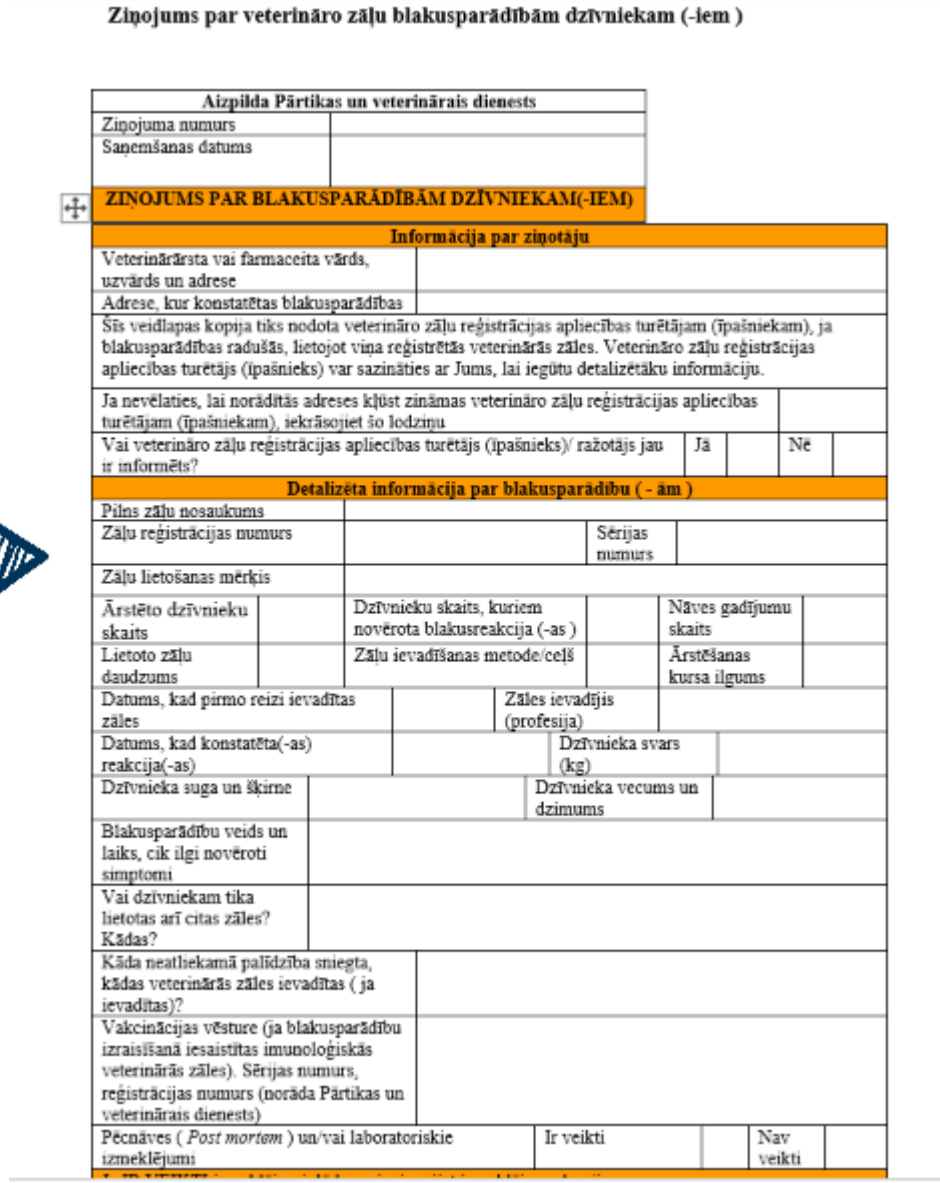
Pārtikas un veterinārais dienests

Blakusparādību ziņošana

Par zāļu lietošanas izraisītām blakusparādībām jāziņo PVD

https://www.pvd.gov.lv/lv/veterinaro-zalu-blakusparadibu-uzraudziba

Ziņojums par veterināro zāļu blakusparādībām dzīvniekam (-iem)

Aizpilda Pārtikas un veterinārais dienests	
Ziņojuma numurs	
Saņemšanas datums	

ZIŅOJUMS PAR BLAKUSPARĀDĪBĀM DZĪVNIEKAM(-IEM)

Informācija par ziņotāju					
Veterinārārsta vai farmaceita vārds, uzvārds un adrese					
Adrese, kur konstatētas blakusparādības					
Šīs veidlapas kopija tiks nodota veterināro zāļu reģistrācijas apliecības turētājam (īpašniekam), ja blakusparādības radušās, lietojot viņa reģistrētās veterinārās zāles. Veterināro zāļu reģistrācijas apliecības turētājs (īpašnieks) var sazināties ar Jums, lai iegūtu detalizētāku informāciju.					
Ja nevēlaties, lai norādītās adreses kļūst zināmas veterināro zāļu reģistrācijas apliecības turētājam (īpašniekam), iekrāsojiet šo lodziņu					
Vai veterināro zāļu reģistrācijas apliecības turētājs (īpašnieks)/ ražotājs jau ir informēts?	Jā		Nē		

Detalizēta informācija par blakusparādību (- ām)					
Pilns zāļu nosaukums					
Zāļu reģistrācijas numurs		Sērijas numurs			
Zāļu lietošanas mērķis					
Ārstēto dzīvnieku skaits		Dzīvnieku skaits, kuriem novērota blakusreakcija (-as)		Nāves gadījumu skaits	
Lietoto zāļu daudzums		Zāļu ievadīšanas metode/ceļš		Ārstēšanas kursa ilgums	
Datums, kad pirmo reizi ievadītas zāles		Zāles ievadījis (profesija)			
Datums, kad konstatēta(-as) reakcija(-as)		Dzīvnieka svars (kg)			
Dzīvnieka suga un šķirne		Dzīvnieka vecums un dzimums			
Blakusparādību veids un laiks, cik ilgi novēroti simptomi					
Vai dzīvniekam tika lietotas arī citas zāles? Kādas?					
Kāda neatliekamā palīdzība sniegta, kādas veterinārās zāles ievadītas (ja ievadītas)?					
Vakcinācijas vēsture (ja blakusparādību izraisīšanā iesaistītas imunoloģiskās veterinārās zāles). Sērijas numurs, reģistrācijas numurs (norāda Pārtikas un veterinārais dienests)					
Pēcnāves (*Post mortem*) un/vai laboratoriskie izmeklējumi	Ir veikti		Nav veikti		

Kopējā lauksaimniecības politika (KLP)

Mērķis –
Nepalielināt antimikrobiālo līdzekļu pārdošanas apjomus vairāk kā par 10%, balstoties uz 2018. gada datiem

Rīki –

- Sabiedrības, dzīvnieku īpašnieku/turētāju un praktizējošu veterinārārstu **izglītošana un apmācība**, veicinot izpratni par AMR un AML atbildīgu un piesardzīgu lietošanu
- Dzīvnieku **veselības rezultatīva pārvaldība** – biodrošības pasākumu ievērošana, infekcijas slimību kontrole un profilakse, sabalansēta un pilnvērtīga barība, atbilstoši turēšanas apstākļi, piemērotāko šķirņu izvēlei, dzīvnieku nagu kopšanu u.c.
- attīstīt un izmantot **vienotu elektronisko datu uzskaites sistēmu**, lai dzīvnieku īpašnieks/turētājs sadarbībā ar praktizējošu veterinārārstu nodrošinātu datu uzskaiti par dzīvniekiem lietotiem AML

Nacionālais attīstības plāns

NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS

– valsts attīstība, kur ir svarīga sabiedrības un dzīvnieku veselības aizsardzība, ievērojot “vienas veselības” pamatprincipu

[269], [285]

Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam

Uzdevums:
Mazināt antimikrobiālās rezistences izplatības riskus

- Izstrādāt un īstenot cilvēka veselības, dzīvnieku veselības un vides sektoram vienotu attīstības plānošanas dokumentu 2023.-2027. gadam antimikrobiālās rezistences izplatības ierobežošanai, lai nodrošinātu uzsāktās politikas ieviešanu un ilgtspējību, veicinātu principa "Viena veselība" ieviešanu antimikrobiālās rezistences ierobežošanā
- Palielināt sabiedrības izpratni par antimikrobiālo rezistenci, organizējot informēšanas kampaņas
- Izglītot ārstniecības personas par atbildīgu un piesardzīgu antibiotiku lietošanu
- Veicināt pētniecību antimikrobiālās rezistences jomā, lai apzinātu efektīvākās intervences un uzraudzības metodes
- Izglītot praktizējošus veterinārārstus un dzīvnieku turētājus par antimikrobiālo līdzekļu atbildīgu un piesardzīgu lietošanu

Antimikrobiālās rezistences ierobežošanas un piesardzīgas antibiotiku lietošanas plāns "Viena veselība" 2023.–2027. gadam

PLĀNA MĒRĶIS	Veicināt mērķtiecīgu un efektīvu AMR attīstības un izplatības ierobežošanu un apkarošanu, nodrošināt koordinētas iesaistīto iestāžu un organizāciju darbības
POLITIKAS REZULTĀTS	Ierobežota antimikrobiālās rezistences attīstība un izplatība. Izmainīti antimikrobiālo līdzekļu lietošanas paradumi, panākot atbildīgu un piesardzīgu antimikrobiālo līdzekļu lietošanu sabiedrībā, veselības aprūpē un dzīvnieku veselībā

Antimikrobiālās rezistences ierobežošanas un piesardzīgas antibiotiku lietošanas plāns "Viena veselība" 2023.–2027. gadam

2. Rīcības virziens	Antimikrobiālo līdzekļu izplatīšanas, patēriņa, pieejamības, uzraudzības / uzskaites pilnveidošana, atbildīgas un piesardzīgas AB lietošanas veicināšana					
2.1. Sabiedrības veselības jomā						
Nr. p.k.	**Pasākums**	**Darbības rezultāts**	**Rezultatīvais rādītājs**	**Atbildīgā institūcija**	**Līdzatbildīgās institūcijas**	**Izpildes termiņš**
2.1.1.	Izvērtēt iespējas uzlabot AB piegādes un patēriņa uzraudzību stacionārajās ārstniecības iestādēs	Nodrošināti detalizētāki dati par AB patēriņu stacionārajās ārstniecības iestādēs, lai veicinātu atbildīgu un piesardzīgu AB patēriņu	1. Izstrādātas rekomendācijas ārstniecības iestādēm AB patēriņa uzraudzības komandas efektīvas darbības nodrošināšanai un analīzes pilnveidošanai stacionārajās ārstniecības iestādēs	VM, SPKC	NVD, ZVA, ĀPA, LSB	2025. gada I pusgads
			2. Sniegti priekšlikumi grozījumiem normatīvajos aktos, kas nepieciešami zāļu patēriņa uzraudzības uzlabošanai un informācijas sistēmas zāļu patēriņa uzraudzībai stacionārajās ārstniecības iestādēs izveidei	VM, SPKC VI	ZVA	2025. gada I pusgads
			3. Veikta 10 ārstniecības iestāžu atbildīgo ārstniecības personu apmācība par AB patēriņa uzraudzības komandas darba organizāciju un nodrošināšanu	VM, SPKC	PSKUS, ĀPA	2026. gada I pusgads
2.1.2.	Veicināta piesardzīga un atbildīga AB izmantošana bērnu veselības aprūpē	Nodrošināta AB izmantošana un kompensācija no valsts budžeta līdzekļiem bērnu infekciju ārstēšanai atbilstoši labās prakses piemēriem	Pārskatītas racionālas farmakoterapijas vadlīnijās AB lietošanai bērniem	VM, NVD	SPKC, ZVA, ĀPA	2025. gada I pusgads

2.2. Dzīvnieku veselības jomā						
Nr. p.k.	**Pasākums**	**Darbības rezultāts**	**Rezultatīvais rādītājs**	**Atbildīgā institūcija**	**Līdzatbildīgās institūcijas**	**Izpildes termiņš**
2.2.1.	Pilnveidot antimikrobiālo līdzekļu pārdošanas datu apkopošanu un izmantošanu dzīvnieku veselības jomā	Savākti, apkopoti un ziņoti antimikrobiālo līdzekļu pārdošanas dati	1. Izstrādāts jauns PVD Veterināro zāļu reģistra informācijas sistēmas (VZRIS) statistikas modulis	ZM, PVD		No 2024. gada
			2. Uzturēts PVD VZRIS statistikas modulis	ZM, PVD		No 2024. gada
			3. Savākti un apkopoti statistikas dati par valstī izplatītajiem antimikrobiālajiem līdzekļiem veterinārmedicīnā un sniegta informācija EMA par valstī izplatītajiem antimikrobiālajiem līdzekļiem	ZM, PVD		No 2024. gada
			4. Veikta datu sniedzēju apmācība par datu ievadīšanu PVD VZRIS statistikas modulī	ZM, PVD		No 2024. gada
2.2.2.	Nodrošināt antimikrobiālo līdzekļu lietošanas datu apkopošanu un pieejamību dzīvnieku veselības jomā	Apkopoti antimikrobiālo līdzekļu lietošanas dati lauksaimniecības dzīvnieku veselības jomā. Nodrošināta antimikrobiālo līdzekļu lietošanas datu pieejamība lauksaimniecības dzīvnieku veselības	1. Apzinātas lietotāju prasības, izstrādātas programmatūras specifikācijas, projektējuma apraksta izmaiņas un papildinājumi, izvērtējot un dokumentējot jaunizvirzītās prasības un PVD veterināro zāļu datu bāzes pilnveidošanas, uzturēšanas un aktualizēšanas procesus, tajā skaitā savietojamība ar LDC datu bāzi un BIOR	ZM, LDC	PVD, BIOR, LVB	No 2024. gada I pusgada

DARBĪBAS VIRZIENI DZĪVNIEKU VESELĪBAS JOMĀ

- Mikroorganismu rezistences monitorings, antimikrobiālo līdzekļu patēriņa datu apkopošana
- Dzīvnieku veselības pārvaldība
- Antimikrobiālo līdzekļu atbildīga un piesardzīga lietošana
- Izglītība, zinātne un informētība AMR jomā

Starpdisciplinārā AMR ierobežošanas komisija

Sabiedrības veselības sektors

- **Veselības ministrija**
- Slimību profilakses un kontroles centrs
- Zāļu valsts aģentūra
- Veselības inspekcija
- Nacionālais veselības dienests
- AMR kompetences centrs
- Nacionālās mikrobioloģijas references laboratorija

Dzīvnieku veselības sektors

- **Zemkopības ministrija**
- Pārtikas un veterinārais dienests
- Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR"
- Latvijas Veterinārārstu biedrība
- Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes Veterinārmedicīnas fakultāte

Vides sektors

- Klimata un enerģētikas ministrija
- Rīgas Tehniskās universitātes Ūdens sistēmu un biotehnoloģiju institūts
- Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs

Starpdisciplinārā AMR ierobežošanas komisija

MĒRĶIS

- **Novērtēt pašreizējo AMR situāciju** un antimikrobiālo līdzekļu lietošanu**, sniegt priekšlikumus uzlabojumiem**
- **Sniegt izvērtējumu** par citiem jautājumiem, kas saistīti ar AMR un piesardzīgu antimikrobiālo līdzekļu lietošanu

Starpdisciplinārā AMR ierobežošanas komisija

UZDEVUMI

- **Noteikt prioritātes** AMR un antimirobiālo līdzekļu lietošanas jautājumos un **izstrādāt ieteikumus un iespējamos risinājumus**
- **Izvērtēt tiesību aktus** un priekšlikumus par AMR un antimikrobiālo līdzekļu piesardzīgu lietošanu un **sniegt priekšlikumus** Veselības ministrijai vai Zemkopības ministrijai par nepieciešamajiem grozījumiem normatīvajos aktos
- **Sniegt priekšlikumus valsts politikas izstrādei** antimikrobiālās rezistences jomā un piesardzīgas antimikrobiālo līdzekļu lietošanas jautājumos
- Nodrošināt **aktuālas informācijas un labas prakses piemēru apmaiņu** starp nozarēm un dažādām institūcijām par jautājumiem, kas saistīti ar AMR un piesardzīgu antimikrobiālo līdzekļu lietošanu

Starpdisciplinārā AMR ierobežošanas komisija

TIESĪBAS

- **Pieprasīt un saņemt nepieciešamo informāciju** no valsts un pašvaldības iestādēm, biedrībām un nodibinājumiem tās darbībai

- **Uzaicināt citus speciālistus** kā ekspertus (no tās pašas vai citām iestādēm)

Vadlīnijas antimikrobiālās rezistences attīstības ierobežošanai lauksaimnieciskās ražošanas posmā un veterinārmedicīnas praksē Latvijā

Izstrādātas **2018.gadā**

Mērķis:

Sniegt apkopojumu par AMR izplatību, tā cēloņiem un izplatīšanos veicinošiem faktoriem, kā arī ieteikumi AB lietošanas efektivitātes celšanai un AMR rezistences mazināšanai. Papildus sniegta arī informācija par dažādu iesaistīto pušu atbildību un lielākajām aktivitātēm cīņā ar AMR pasaules mērogā

Vadlīnijās iekļauts:

1. Antibiotiku izvēles prioritāšu saraksts
2. Antibiotiku piederība antibiotiku klasei
3. Antibiotiku klasifikācija
4. Antibiotiku iedalījums, darbības principi
5. Mikroorganismu rezistence pret antimikrobiālajām vielām veidošanās un izplatīšanās

u.c.

https://bior.lv/sites/default/files/inline-files/Vadlinijas.VPP_.pdf

Vadlīnijas antimikrobiālās rezistences attīstības ierobežošanai lauksaimnieciskās ražošanas posmā un veterinārmedicīnas praksē Latvijā

AB izvēles veterinārmedicīnā PRIORITĀŠU saraksts **Pielikums 5.1.** 2018.g.

1.AB grupa (klase, apakšklase)	2.Aktīvā viela	3. AB darbība, mērķorganismi	4. Indikācijas	5.Darbības mehānisms; farmakodinamika un farmakokinētika	6.Sugas	7.AMR (AMR mehānisms un AMR novērojumi)	8.Piezīmes, WHO, OIE; MRL, blakus. parādības
AMINOCOUMARIN							
	Novobiocin - novobiocīns	Šaura spektra – **Gr (+)** - Staph. aureus Staph.epidermidis	Mastīts, Elpošanas sl. Suņiem, sepse zivīm	IMA – G, PO – S; var būt aktīvāks par fluorohinoloniem	G,A,K,Zv,S	Koagulāzes - negatīvais Staphylococcus saprophyticus (in vitro)	**Tikai vet**
AMINOGLYCOSIDES and **AMINOCYCLITOLS** - sastāv no centrālās heksoses vai diaminoheksozes molekulas, kurai ar glikozīda saiti ir pievienoti divi vai vairāki aminocukuri. bekanamycin dibekacin isepamicin ribostamycin sisomicinstreptoduocin		**Plaša spektra Gr (-), aerobas** bakt. ; Dažas Gr (+) Staph.spp., Mycoplasmas, Mycobacterium; **Baktericīds,** nedarbojas pret sēnītēm un raugiem	Smagas infekcijas, septicēmijas, gremošanas, elpošanas, vēdera dobuma infekcijas, urīnizvadsistēmas infekcijas	Slikti uzsūcas no gremošanas trakta. PE ievadot primāri nonāk starpšūnu šķidrumā. Grūti pārvar bioloģiskās membrānas polārās struktūras dēļ, izņemot nieru audus. Labāk lielāku devu un retāk. Svarīgs pH (vajag sārmainu vidi).		**Dabīgi rezistenti** - anaerobes (iesk.Cl.spp.); **nedaudz** – Strept.spp.; Enterococcus spp.; AB inaktivē baktērijas enzīmu modifikācijas	**WHO – CIA OIE – VCIA** enterococcal endocarditis; multiresistence (MDR) tuberculoze. **Tox** – dzirde, redze, nieres
Streptamine grupa	**Spectinomycin**	Plaša spektra; **Gr (-)** bakt.,	C – kolibakterioze;	PO,SC,	G,A,K,C,Z,P,Zv,	Dabīgi rezistenti	**WHO – CIA OIE – VCIA**

https://bior.lv/sites/default/files/inline-files/Vadlinijas.VPP_.pdf

RISKA NOVĒRTĒŠANAS PROJEKTI (1)

Pētījums par antibakteriālo līdzekļu atliekvielu izplatību Latvijas izcelsmes gaļā

Projekta realizācija: 2018.- 2023.g.

Pētījums par zoonožu ierosinātāju un indikatorbaktēriju antimikrobiālo rezistenci liellopu un cūku saimniecībās Latvijā

Projekta realizācija: 2020.- 2023.g.

Pētījums par antimikrobiālo līdzekļu izplatību un zoonožu ierosinātāju un indikatorbaktēriju antimikrobiālo rezistenci virszemes un notekūdens paraugos

Projekta realizācija: 2023.g.

RISKA NOVĒRTĒŠANAS PROJEKTI (2)

Pētījums par antimikrobiālo līdzekļu atliekvielu izplatību Latvijas izcelsmes putnu gaļā un cūku gaļā

Projekta realizācija: 2024.g.

Pētījums par biežāk sastopamo mastīta ierosinātāju antimikrobiālo rezistenci govju novietnēs Latvijā

Projekta realizācija: 2025.g.

VALSTS PĒTĪJUMU PROGRAMMA
"Vietējo resursu izpēte un ilgtspējīga izmantošana Latvijas attīstībai 2023.-2025. gadam"

DARBĪBAS VIRZIENS

Jaunu zināšanu, pieeju un metožu attīstīšana nekaitīgas un kvalitatīvas pārtikas un dzīvnieku barības aprites veicināšanai, kā arī dzīvnieku veselības, labturības un aizsardzības līmeņa paaugstināšanai un apdraudējuma samazināšanai sabiedrības veselībai un videi atbilstoši principam "viena veselība", vienlaikus sekmējot tehnoloģisko risinājumu un jaunu produktu attīstību augstvērtīgu un konkurētspējīgu pārtikas produktu ražošanai.

REZULTĀTI

1) Noteikta cēloņsakarība starp antibakteriālo līdzekļu lietošanas paradumiem un antimikrobiālo rezistenci cūku un liellopu ganāmpulkos, antibakteriālo līdzekļu neatbilstošas lietošanas mazināšanai.
2) Antimikrobialās rezistences izplatības un tendenču raksturojums no dzīvniekiem izolētajiem indikatormikroorganismiem un pārtikas infekciju ierosinātājiem.

VALSTS PĒTĪJUMU PROGRAMMA 2026. - 2028. gadam
"Noturīgas, inovatīvas, ilgtspējīgas un efektīvas pārtikas sistēmas stiprināšana Latvijā"

DARBĪBAS VIRZIENS

Stiprināt Latvijas spēju nodrošināt drošu, veselīgu un pietiekamu pārtikas apgādi, kā arī novērst vai savlaicīgi ierobežot infekciju, ķīmisko piesārņotāju, tostarp pesticīdu un dabīgo augu toksīnu, kā arī antimikrobiālās rezistences izplatību dzīvniekos un pārtikas ķēdē krīzes apstākļos, tādējādi palielinot sabiedrības un pārtikas sistēmas noturību.

UZDEVUMI

1) Rast risinājumus zoonotisko ierosinātāju (Salmonella spp.) izplatības un antimikrobiālās rezistences (AMR) mazināšanai putnkopības sektorā, veicinot "vienas veselības" principa ieviešanu un nodrošinot kvalitatīvas, nekaitīgas un ilgtspējīgas pārtikas apriti.
2) Analizēt saistību starp antibiotiku rezistences attīstību un putnkopības sektora veterinārārstu un saimniecību īpašnieku zāļu lietošanas praksi, izvērtējot putnu zarnu trakta bakteriālos indikatorus, izmantojot fenotipiskās un molekulārās identifikācijas metodes.

AMRFV Training

AENOR FVE FEDERATION OF VETERINARIANS OF EUROPE agencia española de medicamentos y productos sanitarios

Finansē Eiropas Savienība

www.amrfvtraining.eu